

Kosten van deskundigen bij toevoegingen

Geen equality of arms

In toevoegingszaken kan de verdediging deskundigen inschakelen maar de kosten daarvoor worden slechts beperkt vergoed, op basis van vaste tarieven die niet meer van deze tijd zijn. Dit gevolg van onder meer een uitspraak van het Hof Leeuwarden staat op gespannen voet met het EVRM-beginsel van equality of arms.

mr. T. van der Goot
advocaat te Leeuwarden

Onlangs besliste het Gerechtshof te Leeuwarden (Beschikking d.d. 3 oktober 2001, parketnr. 13/01) dat een verzoek ex art. 591 Sv voor een belangrijk deel diende te worden afgewezen. Het betrof een kwestie waarin door de verdediging in de hoofdzaak een deskundige (een psychiater) was ingeschakeld. Deze had een rapport opge maakt omtrent de persoon van de verdachte, welk rapport in de hoofdzaak een belangrijke rol had gespeeld.¹ De verdachte, die op basis van een toevoeging procedeerde, had de kosten voorgeschoten. De totale kosten bedroegen f 2.994 (€ 1358,62).

Het hof verwees naar de Wet tarieven in strafzaken (WTS) jo het Besluit tarieven in strafzaken (verder: het Besluit). Daarin zijn gestandaardiseerde tarieven opgenomen voor diverse categorieën getuigen en deskundigen. Art. 1, lid 1 sub Ia van het Besluit voornoemd regelt dat de vergoeding voor 'een psychiatrisch onderzoek, inclusief het opmaken van een rapport, naar gelang van de uitgebreidheid der gegeven motivering f 668 – f 861 (€ 303,13 – € 390,70)' bedraagt. Het hof wees f 750 toe en wees

het verzoek (m.u.v. de kilometerdeclaratie van de deskundige) voor het overige af.^{2 3}

Irreëel

Naar mijn mening komt deze gang van zaken in strijd met art. 6 EVRM. De verdachte wordt immers in zijn verdedigingsmogelijkheden beperkt. Onder omstandigheden kan het gevolg van de toekenning van forfaitaire vergoedingen zijn dat de verdachte noodgedwongen afziet van het inschakelen van een deskundige. In dat geval heeft hij niet overeenkomstig het bepaalde in art. 6 lid 3 sub b EVRM aanspraak kunnen maken op 'adequate facilities' voor zijn verdediging en is mitsdien het beginsel van 'equality of arms' geschonden.

Bovendien is er in Nederland geen psychiater te vinden die voor f 750 (€ 340,34) een volledig onderzoek, inclusief het opmaken van een rapport wil en/of kan verrichten.⁴ Met dergelijke werkzaamheden zijn al gauw enige uren gemoeid. De gestandaardiseerde tarieven in het Besluit geven een irreëel beeld van de werkelijke kosten van een deskundige. Overigens geldt dat niet

alleen voor een psychiater maar ook voor andere werkzaamheden in het Besluit genoemd. Zo wordt voor een 'uitwendige lijkschouwing, inclusief het opmaken van een rapport' een vergoeding van f 49,75 (€ 22,58) toegekend. Kortom, de in het Besluit genoemde tarieven zijn niet meer van deze tijd.⁵

Een optie in toevoegingszaken is het vragen van een voorschot aan de griffier op grond van art. 16, eerste lid WTS. De declaratie van de deskundige moet dan eerst ter goedkeuring bij de griffier worden ingediend waarna binnen 14 dagen nadat deze beschikking van de griffier onherroepelijk is geworden een verzoek tot betaling van een voorschot kan worden ingediend. In de eerder genoemde zaak bij het Hof in Leeuwarden zou in dat geval een voorschot van f 2.994 (€ 1358,62) zijn gevraagd.

In lid 3 van art. 16 WTS is geregeld dat dergelijke verzoeken na het eindigen van de zaak worden aangemerkt als een art. 591

toekenningsbeschikking van de griffier was echter een clause opgenomen dat, voor het geval later geen vergoeding voor de gemaakte kosten zou worden toegekend, het voorschotbedrag binnen drie maanden na het beëindigen van de zaak door de verzoeker zou moeten worden terugbetaald. Naar aanleiding daarvan deelde de verdediging het gerechtshof mede dat van verdere werkzaamheden van de deskundige werd afgezien. De financiële risico's voor de minvermogende verdachte waren gewoon te groot. In cassatie werd geklaagd dat op deze wijze art. 6 EVRM was geschonden. De Hoge Raad oordeelde echter anders: 'Door het bepaalde in art. 16, eerste en derde lid, Wet tarieven in strafzaken, in verbinding met art. 591, tweede lid, Sv is de mogelijkheid tot de inschakeling van een getuige/deskundige door een onvermogende verdachte voldoende gewaarborgd.'

De Hoge Raad ziet in de voorschotregeling en art. 591 Sv voldoende waarborgen voor verdachten met een smalle beurs om

Als de vaste tarieven voor deskundigen niet worden opgeheven, wordt de verdediging in toevoegingszaken achtergesteld

Sv-verzoek. Deze lijn doortrekkend betekent dit dat ook bij wege van voorschot overeenkomstig art. 16 lid 1 WTS de gestandaardiseerde tarieven van het Besluit worden gehanteerd. Het hof had dan ook niet anders kunnen besluiten dan 'slechts' f 750 (€ 340,32) als voorschot toe te kennen; de rest (in casu f 2.244) moet de (gewezen) verdachte dan maar zelf financieren.

Niet meer vast

Een en ander klemt temeer gezien een arrest van de Hoge Raad uit 2000.⁶ In die zaak wilde de verdediging een deskundige inschakelen. Het betrof een toevoegingszaak. Door de advocaat was een voorschot op grond van de WTS gevraagd. Dit verzoek werd gehonoreerd en het voorschot werd bepaald op f 10.283,20 (€ 4666,31), gebaseerd op een begroting die de getuige-deskundige op verzoek van de raadsman had gemaakt. In de

getuigen en/of deskundigen in te schakelen. Maar doordat het Hof Leeuwarden aansluiting zoekt bij het Besluit loopt de verdachte het, soms aanzienlijke financiële risico.⁷

Het probleem van de schending van het beginsel van 'equality of arms' is deels te ondervangen door aanpassing van de tarieven van het Besluit. Het blijft echter een feit dat vaste tarieven niet aansluiten bij de praktijk, waarin het ene onderzoek nu eenmaal meer tijd (en dus meer geld) kost dan het andere. Daarom dient de koppeling met gestandaardiseerde tarieven te worden opgeheven. Alle kosten voor werkzaamheden die het belang van het onderzoek hebben gediend kunnen dan voor vergoeding in aanmerking komen, een en ander indien naar het oordeel van de rechter alle omstandigheden in aanmerking genomen gronden van billijkheid aanwezig zijn (art. 90 Sv). ■

Noten

- 1 De tekst van art. 591 lid 1 Sv geeft aan dat de 'aanwending der kosten het belang van het onderzoek heeft gediend'.
- 2 En passant werd tevens een vergoeding voor de kosten van de raadsman ter zake van het opstellen en indienen van het verzoekschrift ex art. 591 Sv en het bijwonen van een mondelinge behandeling in raadkamer afgewezen 'aangezien de wet daartoe geen aanknopingspunten biedt'. Zulks in tegenstelling tot de procedures ex art. 89 Sv en 591a Sv. Vgl. ook NVvR, Aanbeveling inzake verzoekschriften ex art. 591a Sv, Den Haag, 5 juli 2000, *Advocatenblad* 2000-19, p. 836.
- 3 Overigens zijn door ditzelfde Hof een paar maanden eerder bij beschikking d.d. 20 juni 2001 (raadkamernr. 1455-01) wel de totale kosten van een door de verdediging ingeschakelde psychiater ad f 1.000 op basis van art. 591 Sv vergoed. Door het Hof is niet verwezen naar de WTS of het Besluit tarieven in strafzaken. Indien wel zou zijn verwezen naar de WTS en het Besluit zou nimmer f 1.000 kunnen worden toegewezen.
- 4 In de onderhavige zaak had de psychiater de verdachte twee maal in het HvB bezocht en was door deze deskundige een 12 pagina's tellend rapport opgemaakt.
- 5 De beschikking van de Minister van Justitie tot vaststelling van de vergoedingen in strafzaken, zoals laatstelijk gewijzigd bij beschikking d.d. 15 december 1999 (Stcr. 1999, 248) houdt vooral een differentiatie ten aanzien van met name tolk- en vertaalkosten in, maar geen verhoging van de tarieven.
- 6 Hoge Raad 25 januari 2000, *NJ* 2000, 243.
- 7 Overigens blijft altijd de mogelijkheid bestaan getuigen of deskundigen in opdracht van de rechter of van het Openbaar Ministerie te doen oproepen. De rechter zal echter moeten toetsen of de noodzaak wel is gebleken. Dat is op voorhand niet in alle gevallen gemakkelijk aan te tonen.